

ENTREVISTA

J. LOHES

Francisco Castro

“Sigo crendo que o autor ten que comprometerse e tomar partido”

Os dous eixos sobre os que Oxira Spam son, por unha banda, o capitalismo, e pola outra, Internet. Por que decidiu unilos nunha mesma historia?

-Trátase de dúas grandes metáforas da modernidade. Nin sequera vivimos no capitalismo, senón nunha sociedade postcapitalista, no superconsumismo absoluto e cun predominio da economía na súa versión máis perversa, co beneficio por enriba de todo. Entón, cando eu comecei a escribir a novela, tiña claro que quería falar dunha anomalía social; unha especie de *outsider*, pero no peor sentido da palabra, alguén que vive fóra do mundo, e por aí foi por onde se coou Internet. Porque un dos grandes paradoxos da actualidade é que nunca os medios de comunicación foron máis, pero nunca estivemos máis incomunicados; nunca houbo máis posibilidades de relacionarnos os uns cos outros, pero nunca houbo máis solitarios, como o protagonista da novela. Entón, como xa pasaba en *Xeración Perdida* e noutras novelas miñas, este é un libro que intenta pegarlle unha trabada crítica á realidade, e parecía-me que dende a rede se podía reflexionar ben sobre iso.

- O outsider é Gómez, un director de Recursos Humanos coa patoloxía de vivir a través das webcams. Que opina sobre os que observan, pero tamén sobre os que se deixan observar?

-Creo que hai que distinguir dúas cousas. Eu son un apaixonado da rede, son usuario e defensor da rede... como da televisión e como de calquera mecanismo que nos permita acceder a máis realidades. Pero o ser humano é un animal complicado, e o problema de Internet, como todo, non hai máis que ver o *teléxico*, é a utilización perversa que se fai dela. Gómez é un individuo ruín, absolutamente enfermizo, pero non pode renunciar a vivir; precisa de relacións sexuais, de amor, de ter a ficción de que está na vida, e atopa iso dunha maneira totalmente cómoda, que é vendo. Para contes-

tar á túa pregunta, as webcams, concibidas como a posibilidade de ver algo que está moi lonxe dende a neutralidade, paréceme perfectas. Pero aquí hai unha denuncia da webcam como un mecanismo de control. Xa estamos moi controlados e, nese sentido, creo -será porque temos hoxe o día pesimista- que Gómez é unha especie de anticipo do que temo que vaia ser o futuro.

- Vostede introduce ese mecanismo de control n'A Empresa da novela. É máis; lin unhas declaracións súas nas que dicía que os departamentos de Recursos Humanos representan unha nova forma de escravitude...

-Estou absolutamente convencido diso. A escravitude venciuse no século XIX, pero creo que agora hai outra forma de escravitude moito máis sutil: o traballo. É curioso que haxa psicólogos traballando en empresas; é curioso que haxa tantos expertos no funcionamento da mente humana regularizando as relacións dos traballadores, chegando á perversión de decidir que compañeiros debo ter ao lado para render máis; no exceso-e chegará aquí, quizais nalgunha gran capital española xa se faga- hai multinacionais en EE UU que dan un servizo completo, de gardería para os fillos dos traballadores, que organizan festas para que a xente se emparele... Esta “xaponización” da nosa realidade paréceme o colmo da perversión. Toda esa xerxa de identificarse no proxecto común, de to-

A Editorial Galaxia vén de publicar Spam, a novela coa que Francisco Castro gañou o Premio Blanco Amor 2006, e na que se conxugan os excesos do capitalismo e o lado máis perverso de Internet

NATALIA ÁLVAREZ

dos somos a empresa... Non sei; quizais algún día cheguen a pedirnos que nos tatuemos o logo da empresa directamente no corazón.

- Logo está ese narrador omnisciente e que toma partido. Por que introduciu esa figura?

-Xa estaba. Estaba en *Xeración Perdida*, en moitos contos de *Río Leteo*, e máis timidamente n'*A Canción do Náufrago*. Supoño que é a marca da casa. Sae así de natural; e tamén por unha crenza -estética, se ti queres, que soarán un pouco decimonónica, pero na que acredito-: eu si coído que a literatura, como cal-

quera forma de arte, ten que ser algo comprometido, si que penso que o autor ten que tomar partido. Paréceme un completo exceso poder ter unha voz pública como escritor e non utilizala nunha determinada elección que eu considere xusta. Entón, apéceme introducir ese narrador que, dende o punto de vista literario, hai que medir moito para que non resulte cargante, que se permite o luxo de opinar sobre o que está acontecendo e sobre o mundo, con plena liberdade. Iso é absolutamente marabilloso... e discutible dende o punto de vista literario. Pero eu conciboo como un elemento máis da miña literatura.

- Volvendo a Internet; en Spam fala do lado máis perverso que pode haber tras da rede. Porén, Vde. mesmo ten un blog. A canción do náufrago (www.blogoteca.com/francisco-castro) que lle aporta esta ferramenta?

-É o que comentabamos ao principio. Ter un blog é ter un medio no que podo dicir o que eu queira, sen render contas a ningunha empresa informativa nin preocuparme da publicidade e de todo iso que, a día de hoxe, ten tan coartados os medios de comunicación. Curiosamente, *Spam* e a bitácora naceron case á par pero, obviamente, son mundos moi distintos. Gómez utiliza a rede na súa versión perversa, e para min a bitácora é un elemento de absoluta satisfacción, de contacto diario cos lectores e cos asistentes aos

meus talleres literarios, e tamén unha fonte de debate moi enriquecedora.

- No blog fai moito fincapé no sistema literario galego. Que pensa que falta en Galicia e que alternativas propón?

-Creo que é absolutamente necesario que os escritores reflexionemos sobre o sistema literario galego, pero concebíndoo como unha ONG. É dicir, o fin dunha ONG é a súa desaparición; busca unha realidade para que, nun determinado momento, acabe por non ser necesaria. Eu coído que a cantidade de escritores que estamos reflexionando, día si día tamén, sobre a saúde do sistema literario, a necesidade de profesionalizarnos, as eivas e as batallas de incompreensión que temos, incluso dentro da propia Galicia, é sintoma de que hai unha profunda anormalidade. Que falta? Practicamente todo. Que é o mellor? Que hai un enorme voluntarismo. Pero ese voluntarismo ten que acabar. É dicir; hai moitísimos escritores en lingua española, de calidade... non direi inferior, pero si idéntica, imos deixalo así, a esoutra de moitos escritores galegos, que con dous ou tres libros poden, practicamente, vivir diso; teñen acceso aos medios de comunicación, contráttanos para facer artigos de opinión, etc. No sistema literario galego, aínda que deas á luz grandes obras, e hai moi bos exemplos entre os meus compañeiros e compañeiras, sobre todo nos últimos anos, pois practicamente tes que escribir roubádolle horas ao sono, sacrificando a familia,... Iso constitúe unha eiva moi importante. Penso que temos madurez temática e mais calidade, pero falta o que é a infraestrutura, a profesión de seu... Pero é porque vivimos no país que vivimos. É un topicazo, pero este segue a ser un país cun auto-noxo moi marcado, que non lle dá ningunha importancia á arte de seu. E logo, aínda por riba, temos que aturar opinións como a da finalista do Planeta, que di que en Galicia os autores que escriben en castelán están marxidados. A min interésame moito subliñar que se hai escritores marxidados en Galicia somos, precisamente, os que escribimos en galego.

- A pesar de todo, e aínda que non venda tantos libros como Hillary Clinton, protagonista dun dos seus últimos posts, Vde. ten xa un nome como escritor. Que significou, daquela, recibir o Premio Blanco Amor?

-Pois, despois da ledicia inicial e da vertixe dos días seguintes ao premio, sobre todo, e aínda que soe a frase comprometedora, unha enorme responsabilidade. O Blanco Amor é un premio cunha tradición moi importante, do que saíron textos absolutamente esenciais da literatura galega. E, nese sentido, á ledicia por ser merecente do premio únese á responsabilidade de que unha obra como *Spam* veña bendecida por un Blanco Amor.